

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ ויצא, ט' כסלו, ה'תשכ"ט

חלק א – יוצא-לאור לש"פ ויצא, ו' כסלו, ה'תשע"ד

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וארבע לבריאה

מאתיים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ ויצא, ו' כסלו הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתועדות ש"פ ויצא, ט' כסלו, ה'תשכ"ט, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — שני מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות־קודש", שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום הבהיר ראש חודש כסלו, ה'תשע"ד
מאתיים שנה להסתלקות־הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2013 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5774 • 2013

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדוה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדוה בת לאה רייזל

בס"ד. שיחת ש"פ ויצא, ט' כסלו, ה'תשכ"ט.

בלתי מוגה

א. ט' כסלו הוא יום ההילולא של אדמו"ר האמצעי, בנו וממלא מקומו של אדמו"ר הזקן, מייסד תורת חסידות חב"ד (כמבואר בדברי רבותינו נשיאינו, ובפרט בשיחות של כ"ק מו"ח אדמו"ר), וגם ערב יו"ד כסלו, חג הגאולה של אדמו"ר האמצעי.

ומעלה מיוחדת בקביעות שנה זו, שט' כסלו חל בשבת, ויו"ד כסלו ביום ראשון — באותו אופן כפי שהיתה הקביעות בפעם הראשונה בשנת הגאולה, כידוע שבמנחת שבת ט' כסלו בשנת הגאולה* אמר אדמו"ר האמצעי מאמר ד"ה אתה אחד ושמן אחד, ואז הגיעה בשורת הגאולה, וביום ראשון יו"ד כסלו היתה הגאולה בפועל¹.

ובהקדמה — שע"פ תורה יש ענינים הקשורים עם ימי החודש וימי השבוע, הקשורים עם הירח והשמש ("שני המאורות הגדולים"²): חודש קשור עם הירח, שענינו ספירת המלכות (כמ"ש "חודש אשתו"), ושבוע קשור עם השמש, שענינו בחי' ז"א, מדות, וכיון ששניהם ע"פ תורה, הרי זה ענין אמיתי. ומזה מובן, שכאשר הקביעות מתאימה הן מצד ימי החודש והן מצד ימי השבוע, אזי ניתוסף יותר בהקישור והשייכות עם הפעם הראשונה, כך, שהענין ד"נזכרים ונעשים"³, שחוזרים ונעשים כל ההמשכות וההשפעות שהיו בפעם הראשונה, הוא באופן נעלה יותר, בתוקף יותר, ביתר שאת וביתר עוז.

ב. המשך השיחה — מאמר הצ"צ⁴ אודות הסתלקות אדמו"ר האמצעי (ש"החל לדרוש דברים עתיקים ונפלאים .. עד שהגיע לפסוק⁵

(* בשנת ההסתלקות — בהקדמת תו"ח ל"נ ההתחלה. בבית רבי משמע (קצת): זכר רב טובך.

1) ראה "התמים" חוברת ב ע' עז ואילך. קונטרס "בד קודש" ע' 22 בהערה. תו"מ — רשימת היומן ע' רצב. וראה גם שיחת ש"פ ויצא, יו"ד כסלו תשכ"ו בתחלתה (תו"מ חמ"ה ע' 186). וש"נ.

2) ח"ב ספ"ו (ע' 204).

3) בראשית א, טז.

4) דברי הימים א, ח, ט. וראה אוה"ת בא ע' רנה. ע' רעה.

5) אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

6) בית רבי שם הערה ב.

7) תהלים לו, יו"ד.

כי עמך מקור חיים .. לא סיים בוצינא קדישא למימר חיים כו" (8⁸), שהסתלקות כזו לא מצינו מיום הסתלקות הרשב"י,

והשייכות למ"ש בפרשת השבוע⁹ "עד הגל הזה", שרומז על ל"ג בעומר, יום ההילולא של רשב"י¹⁰ — כ"י: ההפסק שע"י גל" אינו הפסק אמיתי (כמו חומה¹²), ויש אפשרות לעבור דרכו¹³, וכמ"ש⁹ "לא אעבור אליך גו' לא תעבור אלי גו' לרעה", "לרעה¹⁴ אי אתה עובר, אבל¹⁵ אתה עובר כו" (16¹⁶). ובאופן כזה היא המחיצה שבין גליא דתורה לפנימיות התורה, שלכן אפשר וצריך לבטלה — לטובה. וזהו ענינו של רשב"י, שביטל המחיצה והביא פנימיות התורה לידי גילוי¹⁷, כפי שהתבטא באופן

והרי בהכרח שיהי' ענין העבודה, כי לולי זאת יהי' זה בבחי' "נהמא דכיסופא" (ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, רע"ד. ובכ"מ), ו"רוצה אדם בקב שלו מתשעה קבין של חבירו" (ב"מ לח, א); אלא כדי שהעבודה לא תהי' קשה ביותר, לכן נעשה ההפסק באופן של "גל" בלבד.

(14 פרש"י עה"פ.

(15) שהרי ישנו כלל בתורה ש"מכלל הן אתה שומע לאו, ומכלל לאו אתה שומע הן" (פרש"י פ' שופטים יז, כ. נדרים יא, רע"א. וש"נ), ועפ"ז נמצא שהתורה אומרת, שלטובה, יכולים — ויתירה מזה: צריכים — לעבור. (16) בזה גופא — הנה כאשר "אתה תעבור" אזי "אני אעבור", וכמאור"ל (ראה יומא לט, רע"א. תניא ספכ"ז) "אדם מקדש עצמו מעט מלמטה, מקדשין אותו הרבה מלמעלה", והיינו, שכאשר יהודי למטה מבטל את הפסק הגל, אזי נעשה הפסק הגל מלמעלה בתוספת אור כו'.

(17) וזהו הביאור בגודל מעלתו של רשב"י, עד כדי כך, שר"ע אמר לו "דייך שאני ובוראך מכירין כחך" (ירושלמי סנהדרין פ"א ה"ב), היינו, שרק "אני ובוראך" יכולים להכיר ("דערגורנטעווען זיך") כחו של רשב"י — דלכאורה הרי יש עוד תנאים ואמוראים שגדלה מעלתם כו', ולא עוד אלא שר' יהודה ור' שמעון הלכה כר' יהודה" (עירובין מו, ב. וש"נ), וא"כ מהי גדלותו המיוחדת של רשב"י — אלא החידוש של רשב"י הוא בהחיבור של גליא דתורה ופנימיות התורה.

(8) הקדמת תו"ח. ושם, ש"אספו ותמו כחותיו הטבעיים לגמרי", ודיבורו הי' "לא ברוח, כי אם ברוח ה' אשר דבר בו, ודבריו שמענו מתוך האש שלהבת י"ה המתלקחת מתוך הקרח הנורא וכו'". (9) לא, נב.

(10) וכמבואר בתניא אגה"ק (סכ"ח) שאז עולה "כל עמל האדם שעמלה נפשו בחייו" ומאיר בגילוי כו'.

(11) ובהקדים — שלא די בהשייכות של "גל" עם ל"ג בעומר מצד ענין הגימטריא בלבד, שכן, אע"פ שגם גימטריא הו"ע אמיתי ע"פ תורת אמת, ועד שלמדים מזה כו"כ הלכות בש"ס (ראה אנציק' תלמודית בערכו (כרך ו ס"ע לב ואילך). וש"נ), הרי חב"ד דורשת שכל ענין יומשך בהבנה והשגה בחכמה בינה ודעת (שבזה נכלל גם ענין ההכרה כו', ועד להתאמתות הכי גדולה), וכן הוא בנוגע להשייכות של "גל" עם ל"ג בעומר, שענין זה צ"ל גם באופן של הסברה כו'.

(12) כפי שמצינו להלכה — בנוגע לאכילת קדשים, שיש חילוק בין לפנים מן החומה ומחוצה לה (זבחים קיב, ב. תמורה כא, ב), ומזה נשתלשל גם בעולם (שהרי "אסתכל באורייתא וברא עלמא" (זח"ב קסא, ריש ע"ב)), שחומה היא הפסק אמיתי.

(13) ולא כמו בחומה, שכדי לבטלה יש צורך בעבודה גדולה וקשה, משא"כ ב"גל", שכדי לבטלו מספיקה גם עבודה קטנה וקלה. והיינו, שאין זה באופן שמלכתחילה אין הפסק כלל, שאז הי' זה ללא עבודה כלל,

הכי נעלה ביום הסתלקותו שגילה לתלמידיו¹⁸ "מלין קדישין דלא גליאן עד השתא".

ועד"ז בנוגע לאדמו"ר האמצעי, שעל ידו באה תורת חסידות חב"ד מנקודת החכמה (אצל רבינו הזקן) להתפשטות והתרחבות דבינה — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"ה ע' 129 ואילך.

ג. ובפרטיות יותר — בנוגע להחידוש של אדמו"ר האמצעי, בינה, לגבי אדמו"ר הזקן, חכמה:

הסדר הוא — שחכמה קודמת לבינה, והיינו, שתחילה צ"ל נקודת החכמה, ואח"כ באה הבינה, שענינה להביא את נקודת החכמה בהרחבה ובאריכות, אבל בענין הבינה מצד עצמה לא ניתוסף מאומה לגבי חכמה. וכן הוא בנוגע לאדמו"ר האמצעי — כפי שכותב בהקדמתו לכמה מספריו¹⁹, שכל דבריו הם דברי רבינו הזקן, אלא שאומר את הדברים באריכות יותר, ומוסיף ביאור באופן שכל אחד יוכל להבין גם פרטי הדברים כו'. אבל האמת היא — שיש בבינה הוספה שאינה בחכמה, וכמו במעייין ונהר, ש"נהרא מכיפי" מיברך²⁰.

וכשם שהענין הוא בספירות, כן הוא גם בנוגע לצדיקים שדומים לבוראם²¹ — שאצל אדמו"ר האמצעי ניתוסף ענין שלכאורה לא הי' אצל אדמו"ר הזקן.

— ולהעיר בנוגע ללשון "לכאורה", שמצינו בכללי הש"ס²² שלפעמים אומרים "לכאורה" גם בדבר שכן היא המסקנא, ומה שאומרים "לכאורה", הרי זה רק מצד החידוש שבדבר. ועד"ז בנדוד, שהאמת היא שאכן יש הוספה בבינה (ענינו של אדמו"ר האמצעי) לגבי חכמה (ענינו של אדמו"ר הזקן).

18) ואף שהיו חילוקי דרגות בין התלמידים גופא — הרי זה רק מצד חסרון המקבל, אבל מצד הרשב"י הי' זה באופן של גילוי, ועד למעשה בפועל — ע"י כתיבה.

19) ראה שער האמונה. וראה גם ביאורה"ז. 20) שבת סה, ב. וראה לקו"ת שה"ש לט, א ואילך. ובכ"מ.

21) ב"ר פס"ז, ח במדב"ר פ"ו, ה. רות רבה פ"ד, ו. אסת"ר פ"ו, ב.

22) ראה שד"ח כרך ט' כללי הפוסקים סט"ז אות ח'. וש"נ.

ועיקר החידוש בזה הוא בענין הגילוי — כי, בעצם אינם שני ענינים, אלא ענין אחד — "תורה אחת", ו"ניתנו מרועה אחד" (חגיגה ג, ב), אלא שבזה גופא יש חלק שנקרא "גליא", שצ"ל בגילוי, ויש חלק שנקרא "רזין" ועד ל"רזין דרזין", שע"פ תורה צריך להיות בעלם, ובלשון חז"ל: "דברים שכיסה עתיק יומין" (פסחים ק"ט, רע"א), "דבש וחלב תחת לשונך, דברים המתוקין מדבש וחלב יהו תחת לשונך" (חגיגה יג, א); והחידוש של רשב"י — שאעפ"כ גילה זאת.

וזוהו שמצינו שאדמו"ר הזקן אמר²³, שיש לאדמו"ר האמצעי מעלות כאלו שהוא (אדה"ז) עצמו אין לו!

וכיון שרבינו הזקן אמת ותורתו אמת²⁴, הרי מובן, שגם פתגם זה — אף שלכאורה אינו אלא ענין של שבח ותהלה, ולא ענין של תורה — אמת הוא, שאכן יש מעלות אצל אדמו"ר האמצעי לגבי אדמו"ר הזקן, וכנ"ל ש"נהרא מכיפי" מיברך".

ד. וכללות הענין בזה — שהתחלת התגלות תורת חסידות חב"ד ע"י רבינו הזקן הוצרכה להיות באופן של נקודה דוקא, כי, התחלת הענין אינה יכולה להיות (ולא טוב שתהי') באופן של אריכות,

[וכפי שרואים בנוגע לרבינו הזקן גופא, שלפני פטרבורג היתה אמירת החסידות בקיצור [וגם גילוי זה "שרף את העולם". ואף שיש בזה גם מעלה, מ"מ, יש בזה גם ענין של היפך המעלה], משא"כ לאחר פטרבורג (מצד המעלה שבאה ע"י המאסר) התחילה אמירת החסידות באריכות יותר ובאופן אחר (כמבואר בהשיחות²⁵)],

ודוקא אדמו"ר האמצעי התחיל לומר חסידות באריכות, ובאופן של הבנה והשגה, באופן שהחסידים שבדורו יוכלו להבין זאת (כיון שאינם כמו חסידים הראשונים בדורו של אדמו"ר הזקן, שעבורם הי' מספיק גם באופן של קיצור), וכן החסידים שבכל הדורות שלאח"ז, עד לחסידי דורנו, שגם הם יוכלו להבין זאת,

ועד להפצת המעיינות חוצה — שאפילו ב"חוצה" יוכלו לקבל זאת, ובאופן שגם שם יגיע ה"מעייין" עצמו, שמתהר ב"כל שהוא" (אפילו טיפה אחת)²⁶ — אם רק כל גופו עולה בהם²⁷, היינו, שה"כל שהוא" צריך לחדור את כל מציאותו.

וזוהו גם מה שאדמו"ר האמצעי התברך ("האָט זיך געוואונטשן") שכאשר אברכים נפגשים ידברו אודות יחודא עילאה²⁸, והרי הכוונה בזה אינה לדיבור בעלמא, אלא שאכן יהיו בדרגא זו ("האָלטן באַ דעם"), והיינו, שתורת החסידות תהי' חדורה אצלם באופן של הבנה והשגה, ועד שתחדור את כל מציאותם.

23) ראה סה"ש תורת שלום ס"ע 213 אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ריש ע' שמ.

26) רמב"ם הל' מקואות פ"ט ה"ח. ואילך.

24) ע"פ לשון חז"ל — ב"ב עד, א. וש"נ.

25) ראה סה"ש שם ריש ע' 26. אג"ק

27) שם רפ"ד.

28) ראה סה"ש תש"ב ע' 104.

והרי זה הי' כל ענינו של אדמו"ר האמצעי בעצמו — כפי שאמר הצ"צ²⁹, שאילו היו חותכים את ידו, הי' ניגר לא דם, אלא חסידות! ולכן הוא זה שביטל והסיר את המחיצה כו', ומזה באים לאמיתית ושלימות ביטול המחיצה שתהי' לעתיד לבוא, בביאת המשיח צדקנו, ע"י עבודתנו בביטול המחיצה ע"י הפצת המעיינות חוצה, שע"יז קא אתי מר דא מלכא משיחא, יבוא ויגאלנו בקרוב ממש.

* * *

ה. ט' כסלו הוא גם ערב יו"ד כסלו, יום הגאולה של אדמו"ר האמצעי, ובפרט בעמדנו לאחרי חצות היום, ששייך כבר ליום שלאחריו, שכן הוא בכל יום, ומודגש יותר ביום השבת, שלאחרי חצות היום, בזמן של "רעוא דכל רעוין"³⁰, מתחילים לקרוא בתורה (בברכה בשם ומלכות) את הפרשה ששייכת למחר — הפרשה של השבוע הבא.

בנוגע לענין הגאולה — הנה הגאולה של רבינו האמצעי ביו"ד כסלו היתה כמו הגאולה של אביו, אדמו"ר הזקן, ב"ט כסלו, וכידוע הפתגם³¹ שכל מה שאירע לאדמו"ר הזקן אירע לאדמו"ר האמצעי — ע"ד מארז"ל³² "כל מה שאירע לייעקב אירע ליוסף", שזהו מארז"ל בתורה, ומזה נמשך גם בעולם, כמאמר³³ "אסתכל באורייתא וברא עלמא", ולכן הי' כן בפועל גם אצל אדמו"ר הזקן ואדמו"ר האמצעי.

ולדוגמא: בנוגע לגאולה של אדמו"ר הזקן — כותב בעל הגאולה בעצמו³⁴: "כשקריתי בס' תהלים בפסוק³⁵ פדה בשלום נפשי . . יצאתי בשלום". וכן הי' גם אצל אדמו"ר האמצעי, שבאמרו "פדה בשלום נפשי", יצא מהמאסר³⁶.

ומזה מובן, שכשם שבנוגע לגאולת אדמו"ר הזקן כותב בעצמו באגה"ק³⁷ ש"צדקת א"י" (ארץ החיים³⁸), שהיא ששלח לאלו שישבו באה"ק על התורה ועל העבודה, "היא שעמדה לנו לפדות חיי נפשנו כו'" — כך גם בנוגע לגאולה של אדמו"ר האמצעי, שגם הוא התעסק בצדקת א"י ע"י המעמדות, והיא שעמדה לו כו'.

33) זהר שבהערה 12.

34) אג"ק שלו ע' רלב. וש"נ (נעתק ב"היום יום" יט כסלו).

35) תהלים נה, יט.

36) בית רבי שם ספ"ה בהערה.

37) סוס"ד.

38) ראה שם סוס"ח.

29) ראה סה"ש תרפ"ז ע' 120. תש"ד ע'

79. לקוטי לוי"צ אג"ק ע' שלט. בית רבי שם רפ"א הערה ה.

30) זח"ב פח, ב.

31) בית רבי שם רפ"ב.

32) ב"ר פפ"ד, ו. הובא בפרש"י עה"ת

וישב לו, ב.

וכפי שרואים זאת גם מהמלשינות שאדמו"ר האמצעי שולח סכומי כסף גדולים למדינת טורקיא לצורך המלחמה כו'³⁹ — שאף שהיתה מלשינות של שקר, הרי בהכרח שיהי' לה שורש ומקור (כמו כל דבר שיש לו שרש ומקור) באמת, ולכן "שיקרא לא קאי"⁴⁰ אא"כ יש בו קורטוב של אמת — שאכן שלח כספים, אבל לא בכסום זה, ולא בשביל תכלית זו, אלא עבור צדקת ארץ ישראל.

וענין זה הי' בבחינת הקדמת רפואה למכה, שכמה שנים לפני המאסר התעסקו (אדמו"ר הזקן ואדמו"ר האמצעי, כל אחד בזמנו) בצדקת ארץ ישראל, והיא שעמדה להם כו'.

ו. וע"פ האמור לעיל שענינו של אדמו"ר האמצעי הוא ספירת הבינה, שהיא באופן של הרחבה — הנה גם צדקת א"י היתה אצל אדמו"ר האמצעי באופן של הוספה, כידוע⁴¹ שמיד לאחר הסתלקות אדמו"ר הזקן התחיל אדמו"ר האמצעי לנהל את ענין ה"מעמדות", ובתוספת כח, וזאת מבלי הבט על כך שהמצב הכלכלי הי' בזמן אדמו"ר הזקן טוב יותר מאשר בזמן אדמו"ר האמצעי⁴² (מצד המלחמה הנוראה של נפוליון שעברה בכו"כ ישובים של בני"), אעפ"כ התנהל ענין ה"מעמדות" בזמן אדמו"ר האמצעי כמו קודם, ואדרבה: ביתר שאת ובהוספה.

וע"פ האמור לעיל בענין "נהרא מכיפי" מיברך", שבינה אינה רק הרחבת הענין שישנו בחכמה, אלא יש בבינה תוספת חידוש לגבי חכמה, הנה גם בענין הצדקה ניתוסף ענין חדש אצל אדמו"ר האמצעי — שקנה נחלה בארץ ישראל, בעיר חברון (שזהו ענין חדש שלא מצינו דוגמתו אצל הבעש"ט, המגיד ואדמו"ר הזקן, ונתחדש דוקא ע"י אדמו"ר האמצעי).

ובפרטיות יותר — כפי שכותב אדמו"ר האמצעי בא' מאגרותיו⁴³ (משנת תקפ"ג — כמה שנים לפני המאסר והגאולה) ע"ד רכישת נחלה בחברון,

ומקדים לבאר ענינה של חברון בעבודה ברוחניות — שקשור עם ענין התפלה, כי: תפלה ענינה חיבור, ו"ידוע"⁴⁴ שתפלות אבות תקנום, אברהם תיקן תפלת שחרית .. ותפלת המנחה .. יצחק .. יעקב תפלת ערבית .. וגם כל תפלה כלולה מג' מדריגות האבות, בחי' חג"ת, כי אנו מוצאים בסדר פסוד"ז הרבה פסוקים מבחי' אהבה דאברהם, והרבה פסוקים מבחי' יראה דפחד יצחק, והרבה פסוקים מבחי' הרחמים מדת יעקב".

(42) ראה גם תו"מ חמ"ח ע' 195. וש"נ.

(43) אג"ק שלו ע' קסח ואילך. וש"נ.

(44) ברכות כו, ב.

(39) ראה בית רבי שם פ"ד-ה.

(40) שבת קד, א. וראה זח"א ב, ב.

(41) ראה אג"ק שלו ע' כו ואילך.

[וכמובן גם בפשטות, שכאשר יצחק תיקן תפלת מנחה, הרי בודאי שנוסף על התפלה שתיקן בעצמו, התפלל גם תפלת שחרית שתיקן אברהם, ועד"ז יעקב שתיקן תפלת ערבית, התפלל בודאי גם תפלות שחרית ומנחה. ומיעקב ש"מטתו שלימה" (לאחרי ש"אברהם יצא ממנו כו", ו"יצחק יצא ממנו כו")⁴⁵ נמשך אצל כל בני" שמתפללים כל ג' התפלות הקשורות עם ג' האבות, כך, שכל ג' האבות קשורים עם כל תפלה בפני עצמה].

וממשיך לבאר ש"נקרא התפלה חברון, מחמת התחברות מדות חג"ת אבותינו הק', וחברון ג"כ מלפנים נקראת קרית ארבע⁴⁶, ואחר שתקנו התפלות ונתחברו בה נק' חברון".

ומזה נמשך גם בגשמיות — כפי שמסיים: "ע"כ מי לה' לא יחוס על ממונו ויחבב מקום אבותינו הק' .. ויתאמץ לחזק ישיבות אנ"ש במקום אבותינו כו".

וזהו גם מה שאדמו"ר האמצעי קנה בעצמו נחלה בחברון (שטח אדמה בארץ ישראל, שמיועד אמנם לבית-כנסת ובית-מדרש, אבל קשור גם עם מקום בגשמיות), כידוע שאז קנה את ביהכנ"ס אברהם אבינו, בכתבו, שרוצה שלכל אחד יהי חלק בזה.

וכל זה קשור עם ענין הגאולה — דכיון ש"מפני חטאינו גלינו מארצנו"⁴⁷, הנה בכדי לפעול ענין הגאולה, צריך לבטל תחילה הסיבה ד"מפני חטאינו", וענין זה מתחיל ע"י הגאולה הפרטית של כל אחד מישראל, שעיקרה בזמן התפלה, שזהו שעת הכושר כו'.

ז. (בהמשך הענין נסב הדיבור אודות המצב באה"ק, ואמר:)

אמנם, צריך לדעת שבינתיים נמצאים עדיין בעומק הגלות, בחושך כפול ומכופל, ובודאי שאין זה בדומה למעמד ומצב הקדושה שהי' בזמן שביהמ"ק הי' קיים (ובפרט כשכל יושבי' עלי'⁴⁸), שלכן יש איסור גמור להקריב קרבנות גם כשישנו כהן ומקום המקדש וכו'.

ולא כמו אלו שטוענים שנמצאים כבר ב"אתחלתא דגאולה"⁴⁹, ומביאים ראיות שכן הוא כביכול ע"פ התורה.

ישנו פס"ד מפורש ברמב"ם⁵⁰ בנוגע לסדר הגאולה (החל מאתחלתא דגאולה), ש"יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות .. ויכוף

48) ראה ערכין לב, סע"ב. רמב"ם הל'

שמיטה ויובל פ"י ה"ח.

49) ראה גם...

50) הל' מלכים ספי"א.

45) ויק"ר פל"ו, ה.

46) חיי שרה כג, ב.

47) תפלת מוסף דיו"ט.

כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה, וילחם מלחמות ה'", ועדיין "הרי זה (רק) בחזקת שהוא משיח", ורק "אם עשה והצליח, ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל — הרי זה משיח בודאי"; ואעפ"כ, מתעלמים מזה, ומדמיינים שאין האמת כן, וכבר נתבטלה הגלות וכו'.

והגע עצמך: האם הי' כדאי הענין ד"שכינתא בגלותא" ו"ישראל בגלותא" בשביל "גאולה" כמו המעמד ומצב דעכשיו, ובזה יוצא הקב"ה ידי חובתו?! ... — ח"ו לומר כן!

ואדרבה: אף פעם לא הי' חושך כפול ומכופל כמו עכשיו, שיכולים לדמיין ("איינרעדן זיך") שזוהי ח"ו "אתחלתא דגאולה" — דבר שלא הי' בעבר, לפני מאות שנים.

בעבר היו כאלו ששומרים תומ"צ ומאמינים בביאת המשיח, או כאלו שלא כו'. אבל עכשיו, הנה גם יהודים מאמינים מדמים לעצמם שזהו כבר מצב של גאולה, או עכ"פ אתחלתא דגאולה — בה בשעה שאין זו גאולה, אלא גלות וחושך כפול ומכופל! והחושך הוא עד כדי כך שבכלל לא רואים את החושך, וכפי שמפרש הבעש"ט⁵¹ מ"ש⁵² "הסתר אסתר", שגודל ההסתר מתבטא בכך שההסתר עצמו הוא בהסתר, והיינו, שלא רואים שזהו הסתר.

וזוהי גם הסיבה לכך שישנם כאלו שאינם מאמינים בביאת המשיח — בגלל שהמאמינים בביאת המשיח מדמים לעצמם שזוהי אתחלתא דגאולה; אילו לא היתה חלישות אצל המאמינים, לא היו כאלו שאינם מאמינים, כי, בקדושה אין ענין של דילוג, הן בעלי' (מלבד בענין התשובה, בדרך הוראת שעה⁵³), והן בירידה, כך, שלא יתכן שיהיו כאלו שאינם מאמינים, אם אצל המאמינים אין חלישות בענין האמונה. וכאמור, שעכשיו התגבר החושך כל כך שגם בין המאמינים יש כאלו שחושבים שזוהי אתחלתא דגאולה.

ולכן ישנו עכשיו העונש על זה על אתר — שסובלים צרות צרורות מגויים, לא רק בחוץ לארץ, אלא גם (ובפרט) בארץ ישראל, שזהו בכדי להראות שאין זו גאולה, שהרי אף פעם לא הי' שפלות המצב כמו עכשיו שיהודים צריכים להתחשב כל כך בדבריו של הגוי. ולא עוד אלא שגם לאחר העונש — אין זה מועיל! חוטפים מכות — וללא תועלת! אילו היו מבינים למה חוטפים מכות — לא היו חוטפים אותם; אילו היו יודעים שאין זו גאולה, לא היו סובלים צרות! ...

51) ראה כתר שם טוב בהוספות סמ"ב.

52) וילך לא, יח.

53) ראה תניא ספמ"ג.

וש"נ.

ח. אבל לאידך גיסא, אסור לטעון שבנ"י גזלו את ארץ ישראל, "לסטים אתם כו'", כיון ש"הקב"ה .. נתנה לנו"⁵⁴.

זוהי אמנם לא "אתחלתא דגאולה", וכאמור, שבזמן הגלות גופא הרי זה חושך כפול ומכופל, אבל אעפ"כ, בחושך כפול ומכופל שבזמן הגלות גופא הי' ענין של הצלה — באופן של נס, ונס גדול — עבור מספר גדול של בני", אשר, אפילו הצלת נפש אחת מישראל נחשבת להצלת "עולם מלא"⁵⁵, ועאכו"כ בנוגע למספר גדול של בני", ומכל הסוגים והדרגות, "ראשיכם שבטיכם וגו'"⁵⁶, כך, שזהו בודאי ענין נפלא ("א' געוואלדיקער ענין") — גאולה פרטית עבור מספר גדול מבנ"י.

ולכן יש ללכת בכל התוקף שארץ ישראל שייכת לבנ"י, והתוקף הוא באופן ש"אנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר"⁵⁷ — כיון ש"הקב"ה .. נתנה לנו"; לא נוגע כאן פרטי החשבונות כמה זמן גרו שם גוים, וכמה זמן גרו שם יהודים, להבדיל, כי אם העובדה ש"הקב"ה .. נתנה לנו", ומי שרוצה ליטלה מבנ"י, הרי הוא "גזלן" — מבנ"י ומהקב"ה!

ט. ואף שנמצאים עדיין בגלות, כיון ש"מפני חטאינו גלינו מארצנו", וכל זמן שעדיין לא נתתקן לגמרי הענין ד"חטאינו", הרי זה עדיין מעמד ומצב ד"גלינו מארצנו", כך, שנמצאים בגלות אצל הגוי — יש ללמוד מהנהגת אברהם אבינו בנוגע למערת המכפלה שבחברון, שאמר "גר ותושב אנכי עמכם"⁵⁸, ומפרש רש"י: "אם תרצו, הריני גר, ואם לאו, אהי' תושב ואטלנה מן הדין, שאמר לי הקב"ה לזרעך"⁵⁹ אתן את הארץ הזאת".

ובהקדים — שלכאורה אינו מובן: מדוע הקדים אברהם לומר "אם תרצו הריני גר", ולא אמר מלכתחילה "אטלנה מן הדין כו"?"

אך הענין הוא — שכיון שהקב"ה אמר לאברהם "כי גר יהי' זרעך גו' ארבע מאות שנה"⁶⁰ ("משנולד יצחק עד שיצאו ישראל ממצרים"⁶¹, או "שלושים שנה וארבע מאות שנה"⁶², כולל גם שלושים שנה "משנזורה גזירת בין הבתרים עד שנולד יצחק"⁶³), לכן עליו לומר "הריני גר";

אבל, במה דברים אמורים — "אם תרצו", היינו, כאשר הגוי מתנהג כפי שצריך להתנהג, ועושה זאת בתור שליחותו של הקב"ה; אבל

(59) שם כד, ז.
 (60) לך לך טו, יג.
 (61) פרש"י עה"פ.
 (62) בא יב, מ.
 (63) פרש"י עה"פ.

(54) פרש"י ר"פ בראשית.
 (55) ב"ב יא, א. וש"נ.
 (56) ר"פ נצבים.
 (57) תהלים כ, ח.
 (58) חיי שרה כג, ד.

"אם לאו", היינו, כאשר הגוי אינו מתנהג כפי שצריך להתנהג, ובפרט כשרוצה להרע לבנ"י — הרי כיון שאין זה בשליחותו של הקב"ה, אלא רק מצד היצה"ר, אין זו מציאות כלל, ולכן לא מתפעלים ממנו, ואומרים לו: "אטלנה מן הדין, שאמר לי הקב"ה לזרעך אתן את הארץ הזאת!"

וכאשר הגוי שומע שעומדים ליטול זאת ממנו בעל־כרחו, כיון שהקב"ה נתן זאת לבנ"י — הרי זה פועל עליו, ובפרט כשמציעים ליתן לו סכום כסף, הרי הוא בודאי מסכים בשמחה... כי באמת היו יכולים לקחת זאת בלי לשלם כסף, ואז לא הי' לו שום דבר, ולכן הוא שמח שלכל־הפחות יש לו את הכסף!

[ולהעיר, שכל הגדרים וההגבלות ש"לא יעלו בחומה כו"⁶⁴, ישנם גם עכשיו, אבל אין זה שייך כאשר הגוי מוכרח להסכים על זה, וגם אם הוא דורש סכום כסף — בבקשה ("פֶּאֶזְשָׁאֵלְיוֹסְטָא"⁶⁵)... כמה שרוצה... ומה גם שנתניה זו היא על מנת להחזיר... שהרי תיכף בא משיח, שאז יהי' "כספם וזהבם אתם"⁶⁶, כך, שבקרוב יקבלו בחזרה את הכסף, ובכפלי כפליים!].

ואז הוא נותן ליהודי לא רק את ה"מערה", אלא גם את "השדה" .. וכל העץ אשר בשדה אשר בכל גבולו סביב"⁶⁷. — אברהם ביקש אמנם רק את מערת המכפלה, כיון שלא ידע אם הגיע כבר הזמן שיקבל את הכל, אבל כיון שנגש בתוקף וטען "אטלנה מן הדין", נתנו לו גם את כל השדה.

וכאשר היהודי מקבל זאת, הרי זה באופן ש"ויקם שדה עפרון"⁶⁷, "תקומה היתה לו"⁶⁸, והיינו, שנעשית עלי' בהשדה, כיון שאינה דומה מציאותה של השדה כפי שהיתה אצל הגוי לגבי היותה אצל יהודי.

וענין זה נאמר בתורה שבכתב, שאפילו לגוי מותר ללמדה⁶⁹, וגם הוא מבין שכאשר השדה באה לרשותו של יהודי אזי "תקומה היתה לו", וכפי שראו במוחש — שאע"פ שגם הגוים סברו שזהו מקום קדוש, לא החזיקו את המקום באופן נקי, והשליכו פצצות כו', וכאשר המקום הגיע לידי יהודים, אזי "תקומה היתה לו".

אמנם, כדי לפעול על הגוי שיסכים לתת זאת, לא מספיק לדבר

(67) חיי שרה כג, יז.

(68) פרש"י עה"פ.

(69) ראה שד"ח פאת השדה מע' האל"ף כללים, כלל קב (כרך ז א'תקטו, ב ואילך). וש"נ.

(64) כתובות קיא, רע"א.

(65) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בבת

שחוק: נזכרתי בביטוי זה — כשמעתי מיהודי מרוסיא שביקר אצלי לאחרונה.

(66) ישע"י ס, ט.

דברים טובים, ולהראות ש"תקומה היתה לו" — כי, "הלכה היא .. שעשו שונא ליעקב" (כפי שמביא רש"י בפשטות הכתובים⁷⁰), ולכן מצד עצמו לא ירצה ליתן;

הוא מכיר אמנם בכך ש"נשיא אלקים אתה בתוכנו"⁷¹, והיינו, שכאשר יהודי נמצא בגלות, "בתוכנו", הרי הוא "נשיא אלקים", כיון שיהודי הוא נעלה יותר מגוי, אבל מצד זה גופא שונא הגוי את היהודי! — השנאה של הגוי אינה בגלל שהוא סבור שהיהודי לא מתנהג כדבעי, ואם יתנהג באופן אחר לא ישנאנו, אלא אדרבה: השנאה היא מצד גודל מעלתו של היהודי, כך, שגם אם יטיב את הנהגתו לא יפעל מאומה. ולכן, הדרך היחידה היא — לגשת בתוקף ולומר: "אטלנה מן הדין", כיון "שאמר לי הקב"ה כו".

וכאמור, "אנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר", ולכן, לא נוגע מספר אנשי צבא שהיו לאברהם: "שמונה עשר ושלוש מאות"⁷², ביחס למספר בני חת, כיון שאין הדבר נמדד לפי הכחות כו', אלא באופן ש"אנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר", ולכן הולכים בתוקף, מבלי להתפעל, ואז מקבל אברהם את מערת המכפלה שבחברון.

י. ונחזור לענייננו — פעולתו של אדמו"ר האמצעי בקניית נחלה בחברון, שענינה ברוחניות הו"ע התפלה, שעל ידה נעשית הגאולה הפרטית כל כל אחד מישראל (כנ"ל ס"ו),

וזוהי גם ההכנה שיומשך גם בגשמיות, שלכל אחד מישראל יהי חלק בארץ ישראל בגשמיות — בביאת משיח צדקנו, שיגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה,

— אלו שבחוץ לארץ, תהי' אצלם הליכה בגשמיות לארצנו הקדושה, ואלו שבארץ ישראל, תהי' אצלם הליכה ברוחניות (נוסף על ההליכה ברוחניות אצל אלו שבחוץ לארץ) —

ובאופן ד"קוממיות", "בקומה זקופה"⁷³, ובקרוב ממש.

* * *

יא. מאמר (כעין שיחה) ד"ה אתה אחד ושמך אחד.

* * *

(72) לך לך יד, יד.

(73) בחוקתי כו, יג ובפרש"י.

(70) וישלח לג, ד.

(71) חיי שרה שם, ו.

הוספה

א

בי"ה, כ"ו מ"ח תשי"כ
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה' . . . שי

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו מכ"ג מ"ח עם המצורף אליו.
ובהמצאנו בעש"ק מברכין חדש כסלו, חדש השלישי למנין בעלי תשובה,
(מכוון כנגד חדש השלישי למנין צדיקים הוא חדש סיון),
יהי רצון שבכל הענינים הפרטים והכללים גם יחד, יבשרו טוב באופן
דמוסיף והולך מוסיף ואור, ובנקודה התיכונה הפצת המעינות חוצה,
והרי בו בחדש, הוא יום הבהיר יט' כסלו, ר"ה לדא"ת, ובלשון כ"ק
אדמו"ר מוהרש"ב, באגרת הידועה (נדפסה בהיום יום, יט' כסלו): היום הזה
הוא ראש השנה לדא"ת אשר הנחילנו אבותינו הקדושים זצוקלה"ה נייע זי"ע,
והיא היא תורת הבעש"ט ז"ל.

בברכה לבשו"ט בכל האמור וגם בהנוגע לקרן הגמ"ח

מ. שניאורסאהן

ע"פ רשימת התורמים לקרן הגמ"ח — נראה שאין מתרימים כלל וכלל
את התיירים, אף שכ"כ מהם מבקרים בביהכ"ס החב"די! והפליאה מובנת.
במש"כ במכתבי לעיל ע"ד הפצת המעינות — פשוט שאי"ז למליצה כו',
כ"א בסגנון רבוה"ק "עם מיינט מען טאָקע". ואף שגדולה גמ"ח כו', ובפרט ע"פ
המבואר באגה"ק לאדה"ז — אין זה פוטר כלל וכלל מלהיות, ככל תמים, בסוג
ד"נרות להאיר".

ומה תועלת בתירוצים והסברות, באם לא יהי' הבפוי"מ, הפצה **בפועל**.

א

מצילום האגרת. נדפס בספר "דיוקנו של חסיד" ע' 194.
ובהמצאנו כו': בנוסה דומה (שנשלח לכו"כ) — נדפס גם באג"ק חי"ט אגרת ז'קיה (ט"ז
כסלו תש"כ).

חדש כסלו, חדש השלישי כו': ראה סה"ש תרפ"ט ע' 64. וש"נ.
שגדולה גמ"ח כו': ע"פ סוכה מט, ב.
תמים . . . ד"נרות להאיר": ראה לקו"ש ח"ב ע' 484 ואילך (תו"מ התועודיות ח"ד — תשי"ב
ח"א — ע' 227 ואילך). ובכ"מ.

ב

בי"ה, י"ד סיון תשכ"ז

ברוקלין, נ.י.

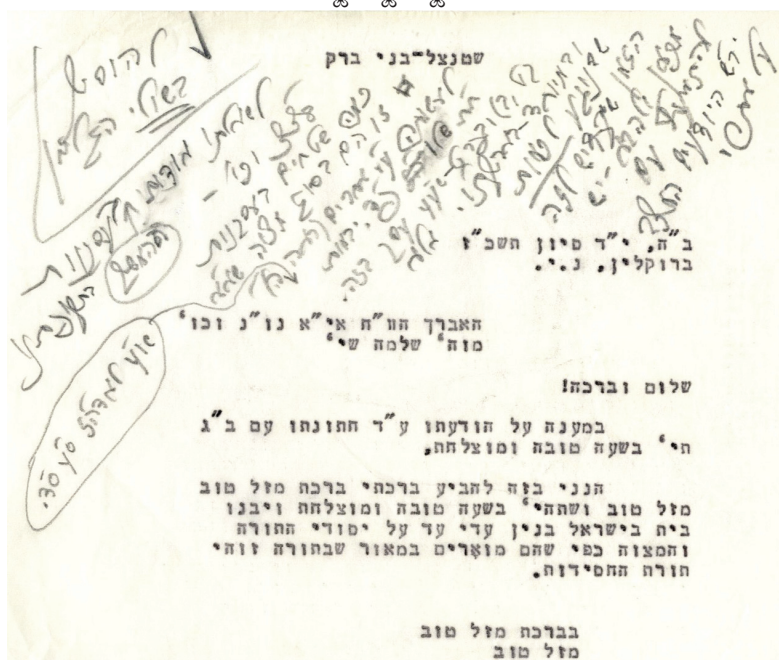
האברך הווי"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' שלמה שי

שלום וברכה!

במענה על הודעתו ע"ד חתונתו עם ב"ג תי' בשעה טובה ומוצלחת,

הנני בזה להביע ברכתי מזל טוב מזל טוב ושתהי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות. בברכת מזל טוב מזל טוב.

לשאלתו אודות ההמשך בעסקנות בצ"צ וכו' — בתקופתנו כמה שטחים בעסקנות זו הם בסוג מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים (ראה שו"ע לאדה"ז ס"ע ס"ד. הלי' ת"ת שלו פ"ד. יבמות קט, ב) ובפרט — שע"ע עסק בזה. ובמיוחד — באהקת"י. אלא שבנוגע ל**כמות** הזמן שיקדיש לזה מכאן ולהבא — יש להתייעץ עם יר"ש היודעים המצב על אתר.

ב

מוה' שלמה: שטנצל, בני ברק. אגרות נוספות אליו — אג"ק חט"ו אגרת ה'שמב, ובהנסמן בהערות שם.

לזכות

החתן הני **אברהם מאיר** והכלה מרת **פראדל שולמית** שיחיו

פישר

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

יום הבהיר ב' כסלו, ה'תשע"ד

ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' **שמשון** וזוגתו מרת **גיטל טובה** שיחיו **פישר**

הרה"ת הרב **אליהו** וזוגתו מרת **פייגא לאה** שיחיו **לנדא**

ולזכות זקניהם

הרה"ת הרב **שמואל חיים דוד** וזוגתו מרת **גיטל** שיחיו **פישר**

מרת **לובא מיכלא** שתחי' **זרחי**

הרה"ח ר' **דוד יעקב** וזוגתו מרת **אסתר** שיחיו **קסלר**

מרת **עדינה** שתחי' **הלוי**